

Hankintojen parhaat oikeustapaukset

Markkinaoikeuden linjaukset kansallisissa hankinnoissa

Lakimies Jonna Törnroos

Kansallisten hankintojen joustovara

- Kansallisten hankintojen menettelyjen joustavoittaminen ja keventäminen hankintalain keskeisimpiä tavoitteita
- Vähemmän sääntelyä kuin EU-hankinnoissa
 - » Kansalliset hankinnat kilpailutetaan hankintalain 11 luvun mukaisesti (8 pykälää)
 - » Kansallisissa hankinnoissa sovelletaan lisäksi hankintalain osaa I (mm. soveltamisala, ennakoidun arvon määrittäminen) ja IV (yhteiset säännökset hankintapäätöksestä, muutoksenhausta ja hankintojen valvonnasta), ellei ko. osien pykälissä ole toisin mainittu
- Mitä tuomioistuimet ovat linjanneet joustovaran käytöstä?

EU:n tuomioistuin:

- EU:n perustamissopimusten oikeusperiaatteet (tasapuolisuus, syrjimättömyys ja avoimuus) otettava huomioon hankinnassa, jolla on varma rajat ylittävä intressi
 - » Hankinnoista tulee ilmoittaa asianmukaisessa laajuudessa (C-324/98, *Telaustria*)
 - » Hankintasopimuksia ei saa olennaisesti muuttaa sopimuskaudella (C-91/08, *Wall AG*)
 - » Tarjouksia ei saa automaattisesti sulkea tarjouskilpailusta alhaisen hinnan takia (yhdistetyt asiat C-147/06 ja C-148/06, *SECAP*)
 - » Hankintailmoituksessa esitettyjä teknisiä eritelmiä ei ilman uutta ilmoitusta saa muuttaa kesken hankintamenettelyn (C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions*)
- Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-95/10, *Strong Segurança*: Avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteet **eivät edellyttäneet** EU:n hankintadirektiivin **kaikkien määräysten soveltamista** direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävään hankintaan

MAO:38/19 - Poikkeuksellisen alhainen tarjous

- Hankintalain 96 §:ssä säädetään poikkeuksellisen alhaisten tarjousten lisäselvittämisestä ja poissulkemisesta EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa
- Kansallisten hankintojen osalta hankintalaki vaikenee
- MAO:n ratkaisussa 38/19 kyse perintäpalvelujen hankinnasta, arvo n. 200 000 €
- Valittaja väitti, että hankintayksikön olisi tullut hylätä kaikki muut tarjoukset poikkeuksellisen alhaisina koska olivat tarjonneet palveluja käytännössä ilmaiseksi
- Tarjouspyynnössä ei kielletty nollatarjousten antamista

- Markkinaoikeus katsoi, että
 - 1) hankintayksiköllä on myös kansallisissa hankinnoissa **oikeus turvata oma sopimusoikeudellinen asemansa** muun ohella sen varalta, että tarjoajat tarjoavat urakkatyötä hinnalla, jolla hankintaa ei voida toteuttaa hankinta-asiakirjoissa kuvatun mukaisesti tai jonka johdosta hankinnan toteuttamisessa syntyy taloudellisia riskejä
 - 2) hankintayksiköllä on oikeus kansallisissa hankinnoissa pyytää selvitystä poikkeuksellisen alhaisen tarjoushinnan syistä ja tarvittaessa sulkea tarjous tarjouskilpailusta
 - 3) velvollisuutta selvityksen pyytämiseen ja tarjouskilpailusta sulkemiseen ei kuitenkaan ole
- Vrt. Euroopan unionin ratkaisu yhdistetyissä asioissa C-147/06 ja C-148/06, *SECAP*: tarjouksia ei saa automaattisesti sulkea tarjouskilpailusta alhaisen hinnan takia

MAO:247/19 - "Kansallinen innovaatiokumppanuus"

- Hankintalaissa ei ole listaa hankintamenettelyistä kansallisissa hankinnoissa
- Hankintalain 100 §:n mukaan on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on julkisten hankintojen periaatteiden mukainen
 - » Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä
 - » Kuitenkin samat suora hankintaperusteet kuin EU-hankinnoissa
- MAO:n ratkaisussa 247/19 oli kyse jäähallin modernisoinnin rakennusurakasta, arvo 400 000 - 800 000 €
- Valittajan mukaan toteutettu menettely ei ollut hankintasäännösten mukainen
- Hankintamenettelyn lajiksi oli hankintailmoituksessa todettu innovaatiokumppanuus sekä viitattu nimenomaisesti hankintalain innovaatiokumppanuutta ja neuvottelumenettelyä koskeviin pykäliin
- Hankintayksikkö oli myös kuvannut hankkeen taustaa, tarkemmin hankinnan kohdetta sekä hankintamenettelyn etenemistä erityisesti innovaatiokumppanuuden sisällön ja aikataulun osalta

- Markkinaoikeus totesi mm. että
 - 1) Kansallisissa hankinnoissa hankintayksiköllä on **laaja harkintavalta** käytettävän hankintamenettelyn valinnassa
 - 2) Hankintayksikkö **ei** ole lähtökohtaisesti **sidottu** EU-hankintoihin sovellettaviin **menettelyihin tai näiden käyttöedellytyksiin**
 - 3) Hankintayksikön tulee kuitenkin **kuvata** käyttämänsä hankintamenettely **riittävällä tavalla** joko viittaamalla EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen menettelyihin, niitä koskeviin säännöksiin tai kuvaamalla muutoin menettelyn etenemistavan esimerkiksi siten, miten se poikkeaa EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen menettelystä
- Vrt. MAO 298/18: Hankintayksikkö ei noudattanut hankinta-asiakirjoissa ilmoitettua menettelyä

MAO:854/17 - Sopimusmuutos

- Hankintalain 136 §:ssä säädetään hankintasopimuksen muuttamisen edellytyksistä sopimuskauden aikana
 - » Sovelletaan EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin, sote- ja muihin erityisiin palveluhankintoihin sekä käyttöoikeussopimukseen
- Miten menetellä kansallisissa hankinnoissa?
- MAO:n ratkaisussa 854/17 oli kyse perhetalon rakennusurakasta, arvo 400 000 €
- Alalla toiminut valittaja väitti, että hankintayksikkö oli sopimuskaudella voittaneen tarjoajan hyväksi luopunut ponttauskonetta- ja työtä koskevista vaatimuksista, millä on ollut olennainen merkitys urakkahinnan määräytymiselle

- Markkinaoikeus katsoi, ettei 136 § sanamuotonsa mukaan ole sovellettavissa kansallisiin hankintoihin
 - » MAO lähti sen sijaan pohtimaan asiaa suoramankinnan näkökulmasta
- Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-91/08, *Wall AG*: Hankintadirektiivin soveltamisalan ulkopuolella olevassa hankinnoissa hankintasopimuksia **ei saa olennaisesti muuttaa** sopimuskaudella, mikäli hankintaan liittyy **selkeä rajat ylittävä intressi**

KIIITOS! Hyviä markkinoita!

hankinnat@kuntaliitto.fi

Twitter @JHNYneuvoo

Hankintojen ilmainen
tietopankki:

www.hankinnat.fi

